

פרוטוקול מס' 201
מישיבת ועדת הכספים

שהתקיימה ביום רביעי, ט"ו בחשוון תשמ"ו - 30.10.85, בשעה 9:00

נכחו:

חברי הוועדה:

א' י' שפירא - היו"ר
י' ארידור - מ"מ היו"ר
י' ז' אמיר
י' ארצי
מ' בר-און
פ' גרופר
ג' גדות
א' ויינשטיין
י' כהן
י' מצא
ע' סולודר
ע' עלי
ש' עמר
י' צבן
א' שלום
ג' שפט

מזכירים:

י' בוק ()
מ' דר-זיו ()
ח' דוקלר (משרד האוצר)
מ' מנור ()
י' ארון ()
י' נחמן (ההסתדרות הכללית)
ע' שפי ()
נ' ברוך ()
י' בריצמן (המוסד לביטוח לאומי)

א' קרשנר - מזכיר הוועדה
א' דמביץ - היועץ המשפטי לוועדה
ס' אלחנני - יועצת כלכלית

רשמה:

א' ברק

סדר היום: תקנות מס הכנסה (הסדרים לשעת חירום במשק המדינה) (ניכוי מס מקיצבאות זקנה ושאיירים)
צו שעת חירום (היטל מחקר בענפי הדפוס, הנייר, הכריכיות והוצאות לאור) (תיקון), התשמ"ה-1985
הבהרה בדבר תחולת ההיטל על עתוננים וכתבי עת
צו מס קניה על טובין (תיקון מס' 67), התשמ"ה-1985 (מכשירי עיסוי תת-מימיים)
צו מס קניה על טובין (תיקון מס' 68), התשמ"ה-1985 (שעונים)
תיקון טעויות בצווי מס קניה על טובין (תיקונים 43, 59, 63, 64),
התשמ"ה-1985
תקנות מע"מ (תיקון)

Job (נגן) ב"ק ז' 12.11.85

היו"ר י' ארידור:

אני פותח את הישיבה.

תקנות מט הכנסה (הסדרים לשעת חירום במשק המדינה) (ניכוי מס מקיצבאות זיקנה ושאיירים)
היו"ר י' ארידור:

על סדר היום תקנות מט הכנסה (הסדרים לשעת חירום במשק המדינה) (ניכוי מס מקיצבאות זקנה ושאיירים). נשמע את משלחת ההסתדרות.

ע' שפי:

ביקשנו להשמיע את עמדת ההסתדרות בנושא המיסוי על קיצבאות הזקנה.

בחוק אין הוראות כיצד עומדים ליישם את המס על קיצבאות הזקנה. אבל אם לעשות השלכה ממה שהיה בצווי החירום, יש לנו התנגדות גדולה ביותר לדרך שבה מתכוונים לנכות את המס - מהפנסיה התקציבית שמשולמת על ידי המדינה או מהפנסיה שמשולמת מקרנות הפנסיה. הוזה אומר, יוצר מצב שבו הפנסיה שמקבלים הפנסיונרים מקרנות הפנסיה ובשירות הציבורי, תוקטן בעקבות המיסוי שיוטל על קיצבאות הזקנה של הביטוח הלאומי.

איננו באים לטעון נגד החוק, כי אני מבינה שיש כבר חוק על מיסוי על קיצבאות הזקנה, ואנחנו חושבים שגם זה לא צודק, אבל מאחר וזאת עובדה, אנחנו בענין הפנסיה שאותה אנחנו משלמים באמצעות קרנות הפנסיה, חושבים שאין זה צודק להקטין את שיעורי הפנסיה המשתלמים על ידי הקרנות ועל ידי השירות הציבורי, על יכי כך שיחייבו אותנו לעשות את מלאכתו של הביטוח הלאומי.

היו"ר י' ארידור:

מה שאתם אומרים זה ברור: שמבחינה חשבונתית אין זה מעלה ואין זה מוריד, אבל ככה האיש מתרשם שהורידו לו בפנסיה של הגימלה, וככה יותר טוב שיתרשם שיורידו לו מהפנסיה של הביטוח הלאומי. אני לא מביע דעה מה צריך לעשות. אני בסך הכול רוצה לראות איפה הבעיה עומדת.

י' ז' אמיר:

אני גם חושב שזו שאלה עקרונית, זה לא רק דבר טכני. יש פה עקרון.

היו"ר י' ארידור:

זה טקטי, אסטרטגי, עקרוני, אידיאולוגי. כסף זה לא מעלה ולא מוריד לו. השאלה איך הוא מתרשם: הביטוח הלאומי מוריד לו או שההסתדרות מורידה לו. זאתאומרת, על מי הוא כועס יותר.

י' ז' אמיר:

אתה מוביל לנתיב מסויים.

ש' עמר:

השאלה מי צריך לעשות את הניכוי.

היו"ר י' ארידור:

אני מברר את הסיבה להופעה לפני הוועדה. רציתי לדעת מה הסיבה. אז הרושם כך או הרושם כך. אינני מבטל את ענין הרושם.

ע' שפי:

זה לא רק ענין של רושם, זה ענין של רושם אמיתית ומיהי הפנסיה של הביטוח הלאומי.

אני רוצה גם להצביע על העובדה שהכנסות הפנסיונר ממקורות אחרים לא מפנסיה שנובעת מעבודה אלא למשל מקופות גמל, מביטוח מנהלים, מביטוחים למיניהם, יהיו פטורות מהעונש הזה, מהנטל הזה לנכות לאנשים שמקבלים מהם הכנסה כזו או אחרת. אני חושבת שמבחינת התפיסה של הביטוח הפנסיוני, מי שחושב שהביטוח הפנסיוני רצוי ואילו כאן מפלים אותו לרעה לעומת ביטוחים אחרים, זה כבר ענין עקרוני ולא ענין של רושם.

יש לנו הצעה: אנחנו יודעים שהביטוח הלאומי התנגד לנכות מקיצבת הביטוח הלאומי מטעמים טכניים כאלה או אחרים. לכן אנחנו בפירוש הודענו חד משמעית שכל הנתונים וכל המידע שיש לנו, נעביר לביטוח הלאומי כדי שיוכל להטיל את המס על הקיצבאות שלו. נמציא לו את המידע בעוד מועד בצורה שוטפת כדי שיבצע את הניכוי על הקיצבאות שלו.

י' נחמן:

ההחלטה הזאת לחייב את קיצבות הזיקנה והשאירים במס נובעת מהתכנית הכלכלית ומהרעיון לשחוק את הקיצבאות. אין זה סוד שרצו לקצץ בתקציב הביטוח הלאומי, חלק מהדברים נפלו והרעיון הזה נתפס. אתם צריכים לדעת שיש לנו ענין עם פנסיונרים שנהנים מפנסיות צמודות בביטוח הלאומי. הפנסיות בביטוח הלאומי צמודות לשכר הממוצע במשק, ואילו כאשר הקרנות רוצות להנהיג הצמדה כזאת, האוצר מתנגד. זעמם של הפנסיונרים כאשר נקטין את הקיצבאות יופנה אלינו. הם לא יבינו את הפעולה. זו לא פעולה טכנית. אינני יכולים להקטין את הפנסיה הזאת. זו המשמעות המעשית. הממשלה רצתה לקצץ בקיצבאות המוסד לביטוח לאומי, אבל המוסד לביטוח לאומי ימשיך לשלם את הקיצבאות כאילו לא קרה דבר, והפנסיונרים יבואו בטענות ששם לא מורידים ורק אנחנו מורידים. זה לא צודק מבחינה ציבורית, זה לא טובת הענין ואנחנו לא יכולים לעשות את זה.

ע' קורניצר:

ברשותך, אדוני היושב-ראש, בקשר לרושם - עכשיו יצא חוק שצריך לנכות מקיצבאות הביטוח הלאומי. איך זה היה מתקבל בציבור אם הביטוח הלאומי היה מנכה מס עבור קרנות הפנסיה?

א' ויינשטיין:

נהוג כאשר דנים בנושא, שמציגים אותו לפני כן. אני מבקש מהאוצר לשמוע על מה מדובר. אני רוצה לדעת אם כל מי שמשלם פנסיה יהיה חייב לנכות, האם גם חברות הביטוח.

היור' י' ארידור:

אפשר לעשות את זה, אבל אינני מציע שניכנס לפירוט עם האוצר על הביטוח הלאומי בנוכחות המשלחת. נשמע את המשלחת ולאחר מכן החברים יוכלו להציג שאלות אך ורק למשלחת.

מזכיר הוועדה א' קרשנר:

התקנות האלה חלות על הקרנות?

ע' שפי:

כפי שהן מנוסחות הן לא חלות.

מ' מנור:

בתקנות שעת חירום ובחוק שבעקבות התקנות נקבע שקיצבת זקנה וקיצבת שאירים שמשלם הביטוח הלאומי הן הכנסה החייבת במס. ברור לחלוטין מה אי אפשר לעשות. אין להעלות על הדעת וזה בכלל אבסורד, שנתחיל לפתוח תיקים במס הכנסה לעשרות אלפי קיצבאים. זה ירד מהפרק כי זה אבסורד. ואז, כמובן, נשארו שתי אפשרויות: נשארה האפשרות שנגבה באמצעות ניכוי מהביטוח הלאומי, והאפשרות השנייה: שנגבה את המס באמצעות הקרנות שמשלמות פנסיה פלוס הממשלה והעיריות, ולאותם מעט גמלאים שהיו עצמאים בעבר ולהם יש עדיין תיקים במס הכנסה, אפשר יהיה לגבות באמצעות מקדמות, ואנחנו מתכוונים לגבות מהם מקדמות ואחר-כך בדו"ח השנתי.

השאלה הלגיטימית שנשאלה על ידי אנשי ההסתדרות היא למה לא לגבות על ידי הביטוח הלאומי. ברור לנו שהביטוח הלאומי משלם קיצבה ל-250 אלף גימלאים שרובם ככולם פטורים ממס בכלל כי הכנסתם הנוספת או שאין להם בכלל או שהיא נמוכה מאוד. אם היינו מטילים חובת ניכוי במקור כללית על הביטוח הלאומי, היינו מגיעים למצב שכל האנשים המבוגרים האלה היו נאלצים לפנות לביטוח הלאומי.

נ' ברוך:

הם היו מצטרפים למבקשי הבטחת הכנסה.

מ' מנור:

המקור היחיד שיודע את הכנסות הגימלאי זה מי שמשלם את הפנסיה. יכול להיות שיש עוד הכנסה שהקרוני איננה יודעת עליה, אבל עיקר הכנסת הגימלאים היא מהפנסיה, והמקור העמיד שיודע את ההכנסה זה הקרוני, והיא יכולה לעשות את החישוב בלי להזדקק לפקידי השומה.

לכן בעקבות תקנות שעת-חירום הוצאנו תקנה שחייבים לנכות מס, התקנה אושרה כאן, אולם, לצערי, לא בוצעה עדיין.

ע' סולודר:

מה אושר כאן?

מ' מנור:

סליחה, אני מתנצל. תקנות שעת-חירום לא אושרו כאן. אין ספק שאפילו התקנות לא אושרו כאן, תקפן כשל כל חוק אחר.

ע' סולודר:

מי הגובה בחוק?

מ' מנור:

בתקנות שהוצאו בעקבות תקנות שעת-חירום נקבע שקרנות התגמולים וקרנות אחרות שמשלמות חייבות לנכות. בתקנות נקבע סכום שהוא מינימום. העדפנו להפסיד מס כדי שלא יוטל עלינו הלחץ של הגימלאים שיבואו למשרדי השומה. משום כך קבענו את המינימום שאנחנו בטוחים שכל גימלאי מקבל.

י' צבן:

מה זה המינימום?

היו"ר י' ארידור:

אני מבקש לא לשאול עכשיו שאלות את מר מנור כי המשלחת צריכה לסיים. נשאל אחר-כך.

א' ויינשטיין:

שאלה למשלחת: האם ההתנגדות שלכם היא לנכות מס לקשישים או בגלל ההסדר המוצע? אני חושב שההסתדרות איננה שוללת גביית מס מקשישים שיש להם הכנסות אחרות. אין סיבה שמי שיצא לגימלה, שלא יגבו ממנו מס. אתם אומרים, הטילו מס על קיצבאות הביטוח הלאומי ופונים אלינו. אז נניח שנבטל את הנוסחה שאומרת שקיצבאות הביטוח הלאומי חייבות במס ובמקום זה נאמר, כל מי שמשלם גימלה או הכנסה לאיש או לאשה מעל גיל מסויים, יהיה חייב לנכות לו במקור, אז מה יקרה? אז ההנחה תהיה כזאת שמי שמקבל גימלה מעבר לביטוח הלאומי, אז השולי שלו יהיה חייב במס. אני מבין שההתנגדות שלכם היא לכך שהחוק מחייב לגבות על הביטוח הלאומי ובמקום זה גובים מכם. אבל אם החוק ישונה ויאמר שכל אדם ששיש לו הכנסה יגבו ממנו, מה תהיה עמדתכם? ואז זה יחול על הכנסה מביטוח, מפנסיה תקציבית וכו'.

אני מבקש לדעת מה מהות ההתנגדות שלכם.

י' ז' אמיר:

האם בנימוקים שלכם הבאתם בחשבון את הצורה של זכויות הפנסיה דרך הקרנות שהן זכויות מצטברות לעומת הבנקים, ששם זה חסכון שמבטיח בגיל מסויים הכנסה חודשית מסויימת שפטורה ממס? הייתי רוצה שתרחיבו את הדיבור על כך שהקרנות מקופחות לעומת הבנקים באותם שיעורי הורדה חודשית במשך השנים. יש פה קיפוח בין מי שיש להם הון ממשי ושמובטחת להם פנסיה, לבין הקרנות שמצטברות שנים ולא מהוות חסכון.

י' צבן:

יש לי שאלה לסדר: עיקרו ל הוויכוח האופרטיבי יהיה בנקודה האם הניכוי יהיה על ידי קרנות הפנסיה או שקרנות הפנסיה תעברנה את רשימת הפנסיונרים לביטוח הלאומי והניכוי יהיה על ידי הביטוח הלאומי. אני מסכים שאת הוויכוח עם הביטוח הלאומי ועם האוצר צריכים לקיים בלי המשלחת. נראה לי רק שלתועלת הענין, חשוב היה להצעה הספציפית, לשמוע בנוכחות המשלחת את ההסבר של האוצר והביטוח הלאומי.

היו"ר י' ארידור:

שמענו.

י' צבן:

לא שמענו. הנקודה האחרונה שדיבר עליה מר מנור היתה מדוע לא לעשות ניכוי במקור על קיצבאות הזקנה לגבי כולם. לא שמענו מדוע הוא איננו מקבל את ההצעה שתועברנה הרשימות הספציפיות לביטוח הלאומי.

היו"ר י' ארידור:

אם יהיה להם מה לומר בענין זה הם יאמרו.

י' צבן:

אני רוצה לשאול מה הפידבק שקיבלתם, מה קורה בציבור הקשישים. כי יש אלי פניות אישיות של פנסיונרים מלאי תרעומת, יש אצלם אי-הבנה, מבוכה, בקשר למה שקורה.

א' שלום:

האם קרנות הפנסיה שלכם מופלות לרעה לעומת קרנות אחרות?

האם לאותם הגימלאים שהם לא בקרנות הפנסיה מנכים מס, ומי מנכה להם? כוונתי לפנסיונרים עובדי מדינה, עובדי הרשויות המקומיות וכו'.

ע' שפי:

ההתנגדות שלנו לנושא המובא כאן היא בעצם התנגדות משני טעמים: ההתנגדות העקרונית להגדלת נטל מס על הפנסיונרים בכלל קיימת. אבל היא היום איננה עומדת לדיון כי הפכה כבר לעובדה. אם יש חוק לא נבוא להגיד שנפר חוק. הכנסת החלטה שעל קיצבאות הזיקנה של הביטוח הלאומי ישלמו מס.

י' ז' אמיר:

אפשר לשנות את החוק.

ע' שפי:

הכנסת רשאית לעשות הכול.

הנושא השני הוא שהחוק הזה בסופו של דבר אם נבצע אותו באמצעות התקנות המוצעות, הווה אומר באמצעות קרנות הפנסיה והפנסיה התקציבית, יביא לכך שיהיו פערים בציבור הקשישים מעל לגיל הפנסיה, כאשר ברור לי שגם עם כל המאמצים שייעשו שכולם ישלמו מס, ברור שמי שישלם מס במלואו יהיו הפנסיונרים שמקבלים פנסיה מקרנות הפנסיה ומהפנסיה התקציבית.

נוסף לכך, הפנסיונרים שמקבלים את הפנסיה שלהם באמצעות חברות ביטוח או באמצעות קופות גמל, אלה הכנסות שתהיינה פטורות בכל מקרה, כי זה פטור ממס.

מ' בר-און:

למה?

מ' מנור:

הכנסה מקופות גמל פטורה ממס.

ע' שפי:

לכן נביא לכך שנפלה לרעה את ציבור הפנסיונרים המבוטחים לפי ההסדר הפנסיוני.

י' צבן:

אם אדם הוא בקופת גמל בנקאית ואין לו תיק במס הכנסה?

מ' מנור:

אם אין לו הכנסה נוספת, הוא פטור. כדי לדייק יש לומר שהוא לא מגיע לסף המס.

י' צבן:

מאין לך שאין לו הכנסות אחרות?

ע' שפי:

תמיד כאשר באים ומדברים על פנסיונרים ועל הטלת מס, יש תמיד שמות ידועים במשק בעלי הכנסה גבוהה מאוד, ואומרים לי, את מתנגדת שאלה ישלמו מס. אני לא מתנגדת שהם ישלמו מס. אני לא מתנגדת שכל מי שחייב במס, ישלם אותו.

אני רוצה להתייחס לחלק מדבריו של מר מנור: הלהיטות הזאת להטיל את המס הביאה את נציבות מס הכנסה להתפשר על הרבה דברים: אנחנו ניקח את המס המינימלי כדי שנוכל לבצע את הענין הזה, ומהקיצה המינימלית את המס המינימלי. אני מדברת על צווי החירום. אבל הפירוש של הדבר הוא שלגבי מי שצריך לשלם את מס המינימום, זה המכסימום. שם היתה האפליה לרעה, כאשר מי שצריך לשלם מס גבוה יותר משלם את המינימום. מהלהיטות הזאת להטיל על הזקנים, מזה נעלה על דרך המלך בכלכלה?

אינני יכולה להעלות על הדעת ולמצוא סיבה סבירה אחת מדוע הקרנות יכולות לגבות יותר טוב מהביטוח הלאומי. מדוע הקרנות צריכות לנכות כדי שהביטוח הלאומי ייצא זכאי מהדבר? אני חושבת שהדבר איננו צודק לגבי הקרנות שלנו וגסלא לגבי הפנסיה התקציבית. אנחנו מתנגדים לזה.

לשאלתו של חבר-הכנסת צבן: עמדת הפנסיונרים באה לידי ביטוי בשתי רמות - קודם כל התנגדות עקרונית לתשלום מס. כמובן, אותו ציבור פנסיונרים שלא נמנה עם המבוססים ביותר, הנציגים שלו מתנגדים שיוטל עליהם עומס נוסף. הלוא מצבם ידוע. כחברים בקרנות הפנסיה הם מתנגדים לאפליה של הקרנות שלהם. הם הפרישו כל השנים וכעת הם נוכחים לראות שמפלים את הקרנות שמבטיחות את מצבם, לעומת אלה שצברו בתכניות אחרות. זאת עמדת הפנסיונרים.

י' נחמן:

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אנחנו עומדים היום על פרשת דרכים מבחינת הרפורמה במס הכנסה. מדובר על זה רבות וציבור השכירים תולה תקוות בכך שאולי תבוא הקלה במס. מצד אחד רוצים להקל על העובדים ומצד שני מכבידים על הפנסיונרים.

י' ארידור:

מי רוצה להקל במס על העובדים? יש רעיון שיגדילו את הנטו ולא את הברוטו. ההסתדרות תומכת בזה?

י' נחמן:

אנחנו רוצים שנטל המס במדינה הזאת יחולק בצורה שווה ולא רק השכירים ישלמו. לא ייתכן שיכבידו על ציבור אנשים ששילמו מס אמת כל השנים. אין זה סוד שיש אפליה בצורת המיסוי בביטוח הסוציאלי. הנושא אף הגיע לוועדה לענייני ביקורת המדינה בעקבות דו"ח המבקר שהתריע על כך שעל קרנות הפנסיה יש מיסוי בעוד שקופות הגמל וחברות הביטוח פטורות. לפי דבריו של מר מנור, מי שהיה מבוטח בקופות הגמל של הבנקים מקבל הכנסה פטורה, הוא לא צריך לצרף את ההכנסה הזאת. שם זה פטור. מי מבוטח בבנקים? רבות אנשים השייכים למעמד הגבוה יותר. לבעלי היכולת יש גם ביטוח

בביטוח מנהלים וגם בקופות הגמל. היתר מבוטחים בקופות הפנסיה ההסתדרותיות. האם ועדת הכספים איננה צריכה לתת את הדעת על האפליה הזאת במיסוי? גם עכשיו יוצא שכל החשבונות פתוחים. אנחנו צריכים להעביר את הרשימות או שיעבירו אלינו. למה קשה למס הכנסה לקבל פרטים מהבנקים? כי מה ייצא בסופו של דבר? לא רק הגימלאים של היום ייפגעו קשות, וכל הזעם יופנה להסתדרות. הפנסיונרים יחשבו שההסתדרות לא נאבקה מספיק על זכויותיהם כי יראו שמי שמקבל כסף מתבנק איננו משלם מס הכנסה על הקיבצה שלו. איך נוכל להופיע לפנייהם עם אפליה כזאת?

הי"ר א' י' שפירא:

אני רוצה להביא לידיעתך שאיננו דנים עכשיו על החוק אלא על התקנות.

ע' קורניצר:

אני אתייחס רק לתקנות כי החוק חוקק. מה אנחנו מרגישים לגבי החוק, כבר אמרנו.

לגבי הנושא שהעלה מר מנור, לגבי ניכוי מס אמת מכולם - היתה לנו שיחה במשרדה של עליזה שפי והדברים ידועים. במה מדובר? כאשר משוים בין מי שמקבל קופת גמל ובין מי שמקבל פנסיה מקרנות הפנסיה, מתברר שמי שמקבל מקופת הגמל איננו משלם מס הכנסה כי אין לו מעביד והוא ממשיך להיות פטור.

מר מנור אמר שלאותם עצמאים בודדים יש תיקים ויפתחו אותם.. יש להניח שאותו עצמאי יפתחו לו את התיק בגיל 70. גם אז אותם אנשים זקנים שאין להם תיק ולא הגישו דו"ח שנתי, כולם ימשיכו להיות פטורים. אם הביטוח הלאומי מנכה מעצמו, יש שוויון לכולם.

אבל יש כאן דבר יותר חמור: לפי מה שמוצע, יקחו סכום מסויים שאדם מקבל מהביטוח הלאומי ויעבירו אותו לקופת הפנסיה לצורך מס. לדוגמא, אם היום קיבל גימלה של 500 אלף שקל ואם היה פטור ממס ומהביטוח הלאומי קיבל 200 אלף שקל, רואים אותו כאילו קיבל מקרן הפנסיה 700 אלף שקל ואז ישלם מס על סכום שלא קיבל בכלל מהקופה.

א' וינשטיין:

אבל הוא קיבל מהמשק.

ע' קורניצר:

לגבי הנושא של הרושם ולגבי הבעיה של מס הכנסה - הוצג כאן כאילו יש קושי למס הכנסה לגבות. הבהרנו למר מנור שאין קושי. כי אם הביטוח הלאומי מודיע לנו מה הוא שילם ואנחנו לוקחים את זה מהפנסיה, אנחנו מורידים. אם אנחנו מודיעים, הביטוח הלאומי יודע. אנחנו יודעים בראשית החודש והביטוח הלאומי משלם בסוף החודש. כך שאין קושי שב-16 לחודש נעביר סרט לביטוח הלאומי והביטוח הלאומי ינכה.

יש פה דבר מוזר: זהו מקרה ראשון שמעביד משלם שכר ואומרים שיש עוד מישהו שמשלם.

מ' מנור:

זה לא מקרה ראשון.

הי"ר א' י' שפירא:

שלושתכם הצגתם את העניין. כפי שמקובל אצלנו, בדיון לא משתתפות משלחות. אני מודה לכם.

נ' ברוך:

אני מוכרח להעיר שתיים-שלוש הערות על עצם החוק, כי בסופו של דבר הביטוח הלאומי אמון לשמור על הקשישים ונראה שהוא לא שומר עליהם. על דעת כל מינהלת המוסד לביטוח לאומי שעובדת שנים רבות, כאשר אנשיה הם אנשי מחקר שעוסקים בכך, אני רוצה לומר שכל הפעולה הזאת בתחום המיסוי היא פעולה בכיוון נכון. הצעדים האלה צריכים להיות מושלמים יחד עם הרפורמה כאשר יורידו באופן משמעותי את שיעורי המס.

אני חושב שהגיע הזמן לחשוב על היחסים בין מערכת המיסוי על הכנסה מעבודה ובין המיסוי על הכנסה מהון. מאחר שמערכת המיסוי על העבודה הגיעה לאבסורד, ומבחינת המיסוי על הון אינני יודע איך מטפלים בזה - - -

היו"ר א' י' שפירא:

על הון אחרי שאנשים שילמו מס?

נ' ברוך:

הכנסה שוטפת בשבילי אין לה ריח ולא חשוב מקורה. אפשר להגדיר הכנסה שוטפת כהכנסה שכוללת את סך כל השינוי בנכסים הנזילים של הציבור. אינני רוצה להיכנס למערכת ההגדרות שבתחום מערכת המס. אבל אנחנו מוצאים את עצמנו במערכת פרופורציות לא נכונה במיסוי על הכנסות מעבודה ועל הכנסות מהון.

אתן דוגמא: לקחנו זוג קשישים ואני משווה אותם לשכירים כדי שנבין על מה מדובר. אם ההכנסה ברורטו היא 385 אלף שקל, שכיר לא משלם מס וזוג הקשישים איננו משלם מס.

י' צבן:

אתה מדבר על נתוני איזה חודש?

נ' ברוך:

על חודש אוקטובר 1985. אם רמת ההכנסה 385 אלף שקל, שכיר איננו משלם מס ופנסיונר איננו משלם מס, לא לפני החוק ולא אחרי החוק. אם ההכנסה היא 771 אלף שקל, הנתו של השכיר הוא 681 אלף שקל והוא משלם כ-90 אלף שקל מס. הפנסיונר לפי החוק קיבל 771 אלף שקל, לא ניכו לו בכלל מס. זאת אומרת, יש לו 90 אלף שקל יותר מהשכיר. אחרי החוק הוא יקבל 762 אלף שקל. זאת אומרת, ישלם 9 אלפים שקל מס. זה 1.2%.

היו"ר א' י' שפירא:

אבל הפנסיונר אין לו הוצאות רכב.

נ' ברוך:

אני לוקח הכנסה כוללת. אינני מתייחס לשאלה מאין זה הגיע.

היו"ר א' י' שפירא:

יש הבדל גדול בין עובד לפנסיונר.

נ' ברוך:

אני חושב שכדאי שפעם אחת נסתכל על מה שקורה לגילאי 20-30. כי בסופו של דבר הצעירים צריכים להבטיח את זכויות הקשישים. אני חושש מאוד שנישאר עם זכויות ועם קשישים אבל בלי צעירים. אני מציע שפעם אחת נראה את המצב.

בהכנסה ברוטו של 1,157,000 שקל, השכיר מקבל 941 אלף שקל נטו. הנטו של הפנסיונר - 1,097,000 שקל, ואחרי החוק - 1,073,000 שקל.

מ' בר-און:

איך חישבת לפנסיונר?

נ' ברוך:

יש לו זיכוי 35%. פנסיונר מקבל זיכוי של 35%. ברמת הכנסה של מיליון וחצי שקל כל הירידה בנטו היא 2.3%. הנטו של השכיר 1,171,000 שקל, ושל הפנסיונר 1,413,000 שקל לפני החוק ו-1,381,000 שקל אחרי החוק. אני יודע שיש עוד מספר אבסורדים בתחום הזה וחיבת להיות רפורמה.

קשיש בגיל 66 שמקבל הכנסה מעבודה, רוצה להמשיך לעבוד, מורידים לו באופן יחסי את הביטוח הלאומי לפי רמות מסויימות ומורידים לו גם מס במקור. פנסיונר שמקבל רק הכנסה מפנסיה, לא מורידים לו, כאשר הוא יכול להיות באותו שכר כפי שהשכיר משתכר.

אני מודיע לכם שבתחום הזה עברו שלושים שנה ויש צורך לעשות רויזיה בכל המערכת. זה צעד בכיוון הנכון, לא מלא, אבל נכון.

לענין הזה רציתי להגיד שיסודות הארץ לא רעדו כאשר שכר המינימום נשחק באופן יחסי יותר מהשכר הממוצע בקרוב ל-30%. אבל על 2.1% במיליון וחצי שקל, יסודות הארץ רועדים. עדיף לתת לכולם, אבל יש בעיה מה רוצים לקחת ונטל יחסי. אני מראה לכם נטל יחסי, ואני חושב שבעיית השכירים היא הרבה יותר קשה ממה שאנחנו מציגים כאן. מבחינת נטל יחסי אני חושב שאיננו עושים כאן שינוי מהפכני.

לגבי ההצעות שהביטוח הלאומי יגבה - הוועדה הזאת אמונה על יעילות, על חסכון ועל עלויות. אני חושב שהיא צריכה פעם אחת לקבל חשבון כמה כל התרגיל הזה בשביל הרושם יעלה. קודם כל אני חושב שלפחות ששה-שבעה חודשים אי אפשר יהיה לגבות עד שיתאמו את המערכות בגין המחשבים וכו', וכל זה בגלל שקרנות הפנסיה אינן רוצות לנכות במקור. אבל אני חושב שהעלו פה נקודה חשובה. הממשלה החליטה על איחוד הגביה ושרי העבודה והאוצר מינו ועדה. אם רוצים לייעל את המערכת, אני מוכן מחר לשבת עם נציגי ההסתדרות ולהראות שבלי שום קושי אנחנו לפי ההוראות שלהם מוכנים לגבות ולשלם את הפנסיה בעלויות קטנות מאוד. ואז נוריד את המס בלי שום בעיות בצורה מרוכזת. אינני בורח מכך שהביטוח הלאומי יוריד מס או לא יוריד מס. אני חושב שאין זה הגיוני לפצל מערכות. אנחנו מוכנים לשלם הכול כי נגיע לאבסורד. אנחנו יכולים להגיע למצב שבניכויי מס נוריד את כל הקיצבה. תארו לכם שקרנות הפנסיה יורידו לפי שיטה שלהם ואנחנו לפי שיטה שלנו, ואז זה שגעון של מערכות במקום איחוד מערכות. לגבי גביה אנחנו לא צריכים שום תוספת כוח-אדם, אנחנו יכולים לגבות ולהעביר את הכספים לקרנות. אנחנו יכולים בדקתיים להעביר זאת ביעילות.

י' ז' אמיר:

אפשר להלאים את הקרנות.

נ' ברוך:

לא להלאים. זה חסכון גדול למשק המדינה, ומחר אני מוכן להתחיל בדיון על כך. גם בביטוח בריאות יהיה חסכון גדול של הוצאות במדינה וקופות החולים יקבלו את הכסף. אם מישהו אמון על בעיות היעילות והחסכון, זהו הפתרון שאני מציע.

י' ז' אמיר:

אתה רוצה לנהל גם את קרנות הגמל של הבנקים?

נ' ברוך:

קרנות הגמל של הבנקים אינן מתנהלות לפי ההכנסה. קרנות הפנסיה מתנהלות לפי ההכנסה, לפי אותו בסיס שיש לנו. כל האינפורמציה קיימת אצלנו, זה רק שאלה של רובריקה ושל קביעת אחוזים. כל האינפורמציה קיימת אצלנו, אין לנו בעיה בענין זה. אותו הדבר יכולים לעשות בריכוז הגמלאות, יעבירו לנו את הסרטים, נעשה הכול, כולל הורדת המסים. אבל סתם לפצל זה לא מעשה, זה ידחה את הביצוע.

א' שלום:

אתה מוכן להעביר להם גם את תשלומי הביטוח הלאומי?

נ' ברוך:

אם לכל עם ישראל היתה פנסיה, אולי. השאלה אם הממשלה חושבת שהיא צריכה להעביר תפקיד ממלכתי. בסך הכול מספר האנשים שמקבלים היום פנסיה הוא הרבה יותר קטן מאשר אלה שמקבלים ביטוח לאומי. לכן זה קצת בלתי הגיוני שאתה לוקח 250 אלף איש ומעביר אותם למי שמשלם לכמה עשרות אלפים. אז גם הפרופורציה חשובה בענין זה.

מ' בר-און:

לא ענית על שאלות הקיפוח בין האוכלוסיות השונות.

נ' ברוך:

אני בעד זה שיגבו מכל אחד את המס. אינני נגד זה שיפתחו תיקים. הבעיה היא של מס הכנסה. צריך לקחת הכול מכולם. הבעיה היא של הניכוי במקור. ברור שאיפה שגובים במקור, הגביה קלה יותר. אבל אם יש קשיים, נבטל גביית מס הכנסה? יש לנו בעיה עם זה, אבל זה לא רק מהיום.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מבקש שתבהיר מה אתה אומר לגבי זה שאתה חושב שצריך להטיל מס על הון.

נ' ברוך:

אני חושב שבזמן שמורידים באופן משמעותי את שיעורי המס, צריכים לדון על הפטורים במשק. היום יש פטורים בהיקפים גדולים מאוד, ואינני יודע אילו פטורים צריכים להישאר.

היו"ר א' י' שפירא:

לאחרונה הרבה משקיעים שניסיתי להשפיע עליהם שעכשיו מצב רע במשק ואפשר לקנות מציאות ולכן שישקיעו פה, הם אמרו לי: זאת מדינה שצריך לתת לה תרומות, צדקה אבל בשום אופן לא להשקיע אגורה כי כל הזמן מדברים על חלוקת הנטל. בארצות-הברית אין מדברים על חלוקת הנטל וגם לא במערב אירופה.

אני רוצה להגיד לך, הרי בסופו של דבר לא יעשו את זה. למה? כי אדם ששילם מס עד 60% או עד 50%, לא ייתכן שעוד פעם יקחו ממנו. אבל רק הדיבורים גורמים לכך שאנשים לא ישקיעו פה אגורה שחוקה. זאת מדינה שאם היא רוצה לחיות ולשגשג היא צריכה משקיעים. היו שני אנשים שהבינו את זה - אשכול וספיק. הם אמרו, אולי בעוד מאה שנה יהיה סוציאליזם ויקחו מכולם, אבל קודם צריך לעשות הרבה כדי שיהיה מי לקחת. העובדה היא שעכשיו רואים את המצב של הבנקים, רואים את המאזנים של החברות, רואים תברה כמו "דנות" שהלכו 11 איש מהטובים במשק ונפגעו.

א' ויינשטיין:

במישור העקרוני אני חושב שפנסיונר בהיותו פנסיונר צריך לקבל מהמדינה משהו באמצעות מס. אני מחייב את הזיכוי של ה-35% משום שכאשר הוא עובד כשכיר או כעצמאי, המדינה מכירה שהוא צריך לקבל משהו ואז היא נותנת לו ארוחות במפעל, הוצאות רכב -

מ' מנור:

הכול חייב במס.

א' ויינשטיין:

לרמת חיינו כשהוא שכיר יש נטו יותר גדול כי יש לו טלפון על חשבון המעביד, הוצאות רכב. אפשר לומר שכאשר הוא פעיל בעבודה למרות שהוא מקבל כ-500 אלף שקל נטו, יש לו עוד 200 אלף שקל נטו שמש הכנסה לא פוגע בו. יש גילומים למיניהם. לכן הכנסת הכירה ב-35%.

נקודה נוספת במישור העקרוני - אני חושב שאם אדם מבוגר ויש לו הכנסה, לא צריך לשלם מס. הכרנו ב-35%, אבל אם יש הכנסות אחרות, צריך לשלם מס. אבל החוק הזה עקום. מה אמרו? אנחנו מטילים על קיצבת זקנה של הביטוח הלאומי אבל לוקחים את זה ממישהו אחר. איך היה צריך לעשות את זה? היה צריך להגיד שכל מבוגר מעל גיל 65 מקבל ביטוח לאומי ואת זה רואים כהכנסה מינימלית שלו, ומכל ההכנסות האחרות מגימלאות מורידים מס במקור. ואז מי שיצטרך להגיש דו"ח, יגיש דו"ח, ומי שלא צריך, לא יגיש. ואז קופות הגמל לא יגידו שגוזלים אותן ולא יגידו שכל העול מבחינת הציבור יוטל עליהם ולא יגידו למה כאשר מקבלים גימלה מבנק לא משלמים על כך מס.

לכן אנחנו צריכים לשנות את החוק או לעשות תקנות אחרות, שכל מי שמשלם גימלה, פנסיה, מנכה ניכוי במקור, חוץ מהביטוח הלאומי. כי הביטוח הלאומי זה בסיס וכל אחד מקבל. ואז אלה לא יגידו שעושים אותם לגובה.

כלומר, הצעתי היא: גביית מס במקור בשיעור נמוך מתשלומים פרט לביטוח לאומי. אני מציע לשנות את החוק, זו לא בעיה. שיהיה מס במקור מכל הכנסה בנוסף לפטור של 35%.

י' צבן:

מר ברוך, אני אתיחס לטיעון שלך אבל אתה לא חייב בתגובה בנושא ההשוואה שעשית בין הכנסה מפנסיה להכנסה משכר, השוואה שאני מתפלל מאוד שהצגת אותה בצורה כזאת. אני חושב שהיא ממש מעורערת מהיסוד.

אני רוצה לשאול שאלה ארגונית: אם הוחלט שהמיסוי על קיצבאות זקנה הוא בסכום אחיד וזאת ההחלטה, כי זה על השיעור המינימלי, מתעורר אצלי חשד לגבי מערכת המיחשוב של המוסד לביטוח לאומי. כי אתה בא ואומר לי שאם אתם תקבלו רשימות של בערך 60-70 אלף איש שלהם יש הכנסה מפנסיה (וזו קבוצה מסויימת שההכנסה שלה מעל סכום מסויים, ואוכלוסיה זו היא קטנה מ-60 אלף, היא אולי 40 אלף איש) אז המוסד לביטוח לאומי מקבל רשימה שמית עם מספרי תעודות הזהות של 40 אלף איש, וכל מה שצריך לעשות זה להלביש על השמות האלה ניכוי של סכום קבוע, לא משתנה, לגבי מצב משפחתי, ואדם במקום שתהיה לו קיצבה של 100 אלף שקל, יקבל למשל 80 אלף - והנה אתה אומר שזה צריך לקחת שמונה חודשים עד שזה יאורגן? אני נדהם.

ש' עמר:

זו השאלה שרציתי לשאול, כי אמרת שיכול להיות שיהיה מצב שאתה מנכה מס את כל הקיצבה, ומצב כזה לא יכול להיות.

י' ז' אמיר:

אני רוצה לדבר על דברים שבאידיאולוגיה יותר מאשר בקשר לניהול השוטף. האם כבר יצאו הוראות לניכוי במקור מהקיצבאות השונות? מפני שאני קורא עכשיו מכתב שנשלח לעובדת.

נ' ברוך:

השאלה צריכה להיות מופנית למר מנור ולא אלי. הביטוח הלאומי איננו מבצע דברים כאלה, רק מס הכנסה.

י' ז' אמיר:

אז אשאל זאת לאחר מכן.

נ' ברוך:

אני חושב שצריך להבין את משמעות העניין. זה לא עניין טכני פשוט. זה תיאום בין מערכות של מחשב, זה תיאום של סרטים, זה עניין חודשי, זה זיהוי מתוך 250 אלף איש, יש גם טעויות בזיהוי. הפעולות האלה אינן פעולות פשוטות. אינני יודע איך יחשבו את המס. צריך לדעת את נוסחאות חישוב המס.

י' צבן:

לא. זה סכום קבוע.

מ' מנור:

המס השולי קבוע אבל זה לא אותו הסכום אצל כל אחד, כי יכול להיות שמי שמקבל גימלה גדולה אז אולי המס אצלו 60% ומי שמקבל גימלה קטנה, המס אצלו 30%.

נ' ברוך:

הדרך הפשוטה לחשב את זה זה לעשות את החישוב האמיתי ולחלק לא להוריד את זה בכלל. איך עושים את החישוב האמיתי? יש נוסחת חישוב ידועה לקרנות הפנסיה, הן צריכות רק להוסיף להכנסה בחישוב המס את הסכום הקבוע שמשלם המוסד לביטוח לאומי ולמעשה הם יורידו לכל אחד את המס כפי שמגיע לו. הם לא יורידו יותר. זאת אומרת שהרבה מאוד יהיו פטורים. אומרים אם לאדם יש הכנסה מקרן הפנסיה בסך 800 אלף שקל,

יודעים מה הקיצבה. הקיצבה של הביטוח הלאומי היא סכום אחד. מוסיפים את הקיצבה להכנסה שלו ומחשבים לו את שיעורי המס השוליים. לכן גם אנשים לא ייפגעו בשיטה הזאת וגם לא יצטרכו לעשות תיאומי מס במס הכנסה, כי אם תהיה הורדה קבועה, יציפו אלפי בעלי ההכנסה הנמוכה את משרדי מס ההכנסה לקבל שחרורים.

לא באנו להטיל מס יחסי על הפנסיות. אנחנו רוצים להטיל מס ובדרך של קרנות הפנסיה תופסים את החזקים יחסית. לא אמרתי שכולם חזקים ושמגיע מהם המס השולי. חלק גדול יהיה משוחרר. לכן כתבתי לעליזה שפי שאינני מבין את ההסתדרות, כי הדרישה שלהם היא ממש פגיעה בשכבות גדולות. לא הבנתי את הדברים שלהם חוץ מבעיית הרושם. הפגיעה בבעלי הכנסות גדולות איננה בסכומים גדולים אלא בסביבות 1.5% עד 2.1%. לכן אינני רואה את הסיבה שצריך לשגע את כל המערכות. אנחנו יכולים לשלם את התשלום שלהם לפי הוראות ולהוריד את המס כולו.

ס' אלחנני:

אבל נאחד גם את גביית מס הכנסה איתכם.

נ' ברוך:

אני לא נגד. אולי מס הכנסה יתאחד איתנו. אני בעד ריכוז גביה סוציאלית ובעד ריכוז מסים על הכנסה. לא צריך לטרטר את האזרח. זה דבר מתבקש מאליו ולא תמצאו אצלי דעה אחרת גם אם אני מנהל המוסד לביטוח לאומי.

מ' בר-און:

בענין הקשישים מעל גיל 65 אתם אומרים שאין לכם אינפורמציה. הטיעון שלכם הוא שאתם לא יכולים לאתר כי אתם לא יודעים אם הוא עובד.

נ' ברוך:

הוא חייב להצהיר.

ס' אלחנני:

זה הטיעון של מס הכנסה.

נ' ברוך:

לא כולם מקבלים קיצבה. אם יש לו הכנסה מעבודה, המעסיק ממסה אותו.

מ' בר-און:

הם טוענים שאי אפשר למסות.

נ' ברוך:

הסברתי מדוע העוולה שתהיה בדרך של המיסוי באמצעות קרנות הפנסיה היא המינימום שבעוולה. בתנאים אחרים אפשר לעשות את זה ואני בעד, אבל אני חושש שלא תהיה הסכמה לענין הזה.

אני מצטער, אני חייב ללכת.

מ' מנור:

יש בעיה לגבי אנשים בגילאים בין 65 ל-70 או אשה בגילאים בין 60 ל-65. מעל לגיל הזה כל אחד מקבל קיצבת ביטוח לאומי. בין 65 ל-70 אם אדם ממשיך לעבוד לא יקבל קיצבה, או אם עובד חלקית, הקיצבה תרד. איננו רוצים שכתוצאה מהחוק הזה האנשים המבוגרים האלה יציפו את משרדי השומה בבקשות להחזרי מס.

מ' בר-און:

אם הוא מקבל קיצבה, אתה יודע על זה. אותה קופת פנסיה שתוריד לבן ה-70, תוריד לבן ה-65.

מ' מנור:

אנחנו כותבים בבקשה שלנו שבעוד כמה חודשים ננסה - ואני לא בטוח שנצליח, כי יש הרבה מאוד בעיות בהפגשת סרטי מחשב, מספיק שאדם טועה במספר תעודת הזהות כדי ששתי הרשומות של הביטוח הלאומי ושל קרנות הפנסיה לעולם לא ייפגשו - ננסה, וזה כתוב בבקשה שלנו, לעשות מפגש כזה ואז נקבע שכל מי שמקבל ביטוח לאומי יודיע לקרנות על הסכום. איננו בטוחים שנצליח בזה ולכן אנחנו מוכנים להמשיך בסכומים קבועים מינימליים, ורק באותם סכומים שאנחנו בטוחים שאדם מקבל את קיצבת הזקנה. כאשר יש לנו ספק, אנחנו מעדיפים לוותר.

מ' בר-און:

הניסוח כאן רע מאוד.

מ' מנור:

אני מודה שהניסוח לא טוב. תוך כמה חודשים לאחר נסיון הפגשת הסרטים, ננסה לעשות את זה.

ס' אלחנני:

אני מבקשת את רשות הדיבור כי יש לי יחס אישי לנושא של פטור ממס מקיצבאות זיקנה כי גרמתי לזה. צריך לזכור את הקונטקסט שבו מס הכנסה בנדיבות לב הסכים להצעת. היתה אז הצעה במקום 30% לתת 35%. לכל פנסיונר היתה קיצבה מזכה ש-35% ממנה פטורים ממס, ולעומת זה קיצבת הזיקנה היתה חייבת במס. אני הכרתי את שלושת היהודים ששילמו מס - אבא של ארנון גפני, מי שהיה מנכ"ל בנק הספנות ואבא שלי. בדו"ח השנתי הם היו מצהירים על זה. אז אמרנו שלא יפה שבספר החוקים יש דבר שלא מקיימים, ונתנו זיכוי של 35%. זה פתר גם בעיה ביורוקרטית של ניכוי מס מקיצבאות זיקנה.

המדינה צריכה ללכת לקראת הקשיש. 126 אלף שקל שהוא מקבל בשיק זה כמו נקודת זיכוי, זה אחיד. עזבו אותו. טפלו במס. אפשר להציע פטור יותר קטן, במקום 35% 30%, ואז יש פחות עבודה ביורוקרטית, פחות ניירת. אני קוראת את החוברת של ניכוי מס במקור למעבידים, ואני לא יוצאת מזה. כל פעם יש עוד עשר הוראות מה החשב צריך לעשות. כל פעולה במחשב עולה כסף, כל פקיד שצריך לבדוק תיאומים עולה כסף. במכסימום יקחו 60 אלף שקל מאדם. מה זה משנה לקופת הפנסיה של ההסתדרות אם היא משלמת פחות פנסיה? משנה אם היא תשלם את זה בגלל שזקפו הכנסה מהביטוח הלאומי או הקטינו מהביטוח הלאומי או שהקטינו את הפטור?

ביחס לקופות הגמל הבנקאיות וההון. צריך לזכור מאין צברו את קופות הפנסיה ההסתדרותיות. חלק גדול המעביד שילם. שני שלישים זה המעביד. זה חלק מהתנאים של העובד. אתה צריך לקחת את שכרו של העובד כולל כל הפרשות של המעביד כאילו העובד משלם הכול, ואז אתה משווה אותו לעצמאי שמשלם הכול לקופת הגמל ואז את רואה שההכנסה שלא חייבת במס לשכיר היתה יותר גדולה לעומת העצמאי.

ההצעה שלי שאני חושבת שאתם יכולים לשקול אותה היא להקטין את הפטור במקור.

י' ארידור:

ההערה של סמדר נכונה אלא שהיא מחייבת תיקון חוק.

י' צבן:

הוויכוח מתחיל בתיזה שהניח לפנינו מנכ"ל הביטוח הלאומי בהכחנה בין מיסוי על שכר ובין מיסוי על פנסיה. נדהמתי לשמוע שעושה את זה אדם שממונה על המוסד לביטוח לאומי. מי שמשווה בין עובד פעיל שמשלם 600 אלף שקל לפנסיונר שמשלם 600 אלף שקל ומוכיח בקלות רבה שנטל המס על העובד הוא יותר גדול, אילו זה היה יריב פוליטי שלי, הייתי אומר שזה טיעון דמגוגי, אבל ככה אני אומר שזה טיעון מטעה.

קחו למשל מנהל בית-ספר. מנהל בית-ספר איננו מקבל שכר גבוה. היות וחמותי היא אלמנה של מנהל בית-ספר, אני עוקב שנים אחרי הקיצבה שלה. היות שהוא היה מנהל ותיק בארץ, אז היתה לו פנסיה של 70%. מה קרה לפנסיה הזאת מאז ועד היום? אינני מדבר על

הנפילה שקורית במעבר מ-100% ל-70%, כאשר זה גם לא 70% כי יש רכיבי שכר שאינם מחושבים לצורך הפנסיה, אלא זה 60%. זה קורה כבר עם הפרישה. אבל המנהל הפעיל יכול לתמון העלאת שכר, יכול להתקדם בדרגות, להתקדם עקב רה-דירוג וכו', ואילו הפנסיונר הוא מחוץ לענין. ומה שקורה לאורך זמן הוא שהפנסיה של אדם כזה כעבור עשר-עשרים שנה היא 600 אלף שקל, וזה אומר שאילו היה פורש היום היה מגיע בערך למשכורת של 900 אלף שקל. אבל כיוון שהיתה שחיקה, הוא שייך לקבוצת האנשים שהם בשכר של מיליון ו-200 אלף שקל. כך שמבחינת הדירוג החברתי היום הוא בחצי. נכון ששם יש נטל מס יותר גבוה, אז זה מצמצם קצת את הפער ולכן אותו אדם שלפי הטבלה שהגשתי לנו, מר מנור, שיש לו 600 אלף שקל ברוטו ועם הקיצבה לזוג יש לו 726 אלף שקל, מוטל עליו מס של 38 אלף שקל כתוצאה מההחלטה להטיל מס על קיצבאות הזיקנה. אז אתה בא ואומר, לכאורה 38 אלף שקל זה לא נורא. זה כשלעצמו לא נורא אם היה מדובר רק בזה. אבל זה מתוסף לא רק לסיפור שסיפרתי אלא להתפתחויות קונקרטיות שקרו לאנשים האלה בחודשים האחרונים. ראשית יש שחיקה גדולה של הפנסיה. הבאתי צרור מכתבים שקיבלתי רק השבוע. הצגתי לפני הוועדה מסמך שהוכן על ידי עובד מדינה שאומר שהשחיקה בנטו בפנסיה של עובדי המדינה בעקבות המיסוי הזה ודברים אחרים מגיעה ברמות הפנסיה השונות בין 19% ל-21% בנטו לפנסיונרים.

מ' מנור:

השחיקה דווקא בפנסיות בחודשים האחרונים קטנה יותר מאשר אצל השכירים.

י' צבן:

יש כאן הטעיה שאתם אמנם מכריזים שהשיטה החדשה תתמיד אבל אני לא חייב להאמין לזה. אתם משחקים על הברוטו והנטו, משחק שהוא לגיטימי בתקופה כזאת. אני חושב שמיציתם את זה מעל ומעבר כי פיצויים זה לפי ברוטו ופנסיה זה לפי ברוטו וקיצבת נכות זה לפי הברוטו, ואי אפשר להעלות גרזן כזה על כל הזכויות ואי אפשר להגיד שמגינים קצת על ידי הקטנת המס.

לאור הנסיון בעבר אני מרשה לעצמי לומר, השינוי בנטל המס בין אוקטובר לבין כמה חודשים קודם לכן, הוא דרמטי. מאין לי שזה ימשך כך?

לכן על רקע הדברים האלה צריך לראות את הצטברות הדברים. אותו פנסיונר שאתה אומר שיש לו 600 אלף שקל ויטילו עליו עכשיו מס של 38 אלף שקל, אני אומר לך: כבר שחקת אותו, הוא כבר עשה את שלו ואתה לוחץ אותו בסולם החברתי עוד יותר למטה.

מ' מנור:

נכון. אבל אסור לשכוח שעובד שכיר עם אותה הכנסה ישלם במקום 38 אלף שקל 138 אלף שקל. לאותו שכיר יש בדרך כלל שניים-שלושה ילדים שהוא צריך לפרנס, ואילו הפנסיונר ילדיו בדרך כלל גדולים.

י' צבן:

אתה לא צריך להסית אותי למאבק נגד שחיקת השכר של השכירים, אני מוסת דיי. היום מדברים על קשישים. אז תגיד שנדאג שהפער בין השכירים לקשישים לא יהיה כל כך גדול בעיקר בשכר המינימום.

לגבי קופות הגמל הבנקאיות אני רוצה לומר ליועצתנו סמדר. לא המעביד שילם לעובד את חלקו בקופת הגמל אלא העובד הבטיח למעביד את כל ההוצאות כולל הרווח שלו. זה עניין של השקפה איך אתה רואה את השאלה של תמורה להון ותמורה לעבודה. היום יש הסדרים כאלה ומחר יכולים להיות הסדרים אחרים.

ס' אלחנני:

יש פנסיונרים עם קופות גמל. אין הפרדה כזאת שאלה קופות הגמל ואלה הפנסיונרים המסכנים.

י' צבן:

אני מבקש לקבוע שמה שנאמר לי על ידי אנשי מס הכנסה זה שקיצבת הזיקנה של פנסיונרים תמוסה על ידי מי שמשלם פנסיה תקציבית ועל ידי קרנות הפנסיה, ולגבי כל האחרים יכולות להיות הכנסות עד לכאן, ובמידה שיש תיק במס הכנסה, זה ינוכה, ואם אין תיק, לא ינוכה. ויש הרבה שאין להם תיקים במס הכנסה והם לא ישלמו. הדבר הזה הוא דבר עקרוני. זה לא דבר של רושם. את עושה השוואה בין שכיר לעצמאי. עד יום מותו השכיר איננו משתחרר מהאוטומטיות הזאת של היכולת לשים את היד על שכרו. עושים לו גם מיסוי על קיצבת הזיקנה. אבל עצמאים ושכירים שבחרו בביטוח מנהלים ימצאו את הדרך להשתחרר. לכן זו לא שאלה של רושם אלא של עקרון.

ס' אלחנני:

אני משווה בין שכיר לעצמאי שמשלם מס אמת.

י' צבן:

ההצעה של חבר-הכנסת ויינשטיין היתה נראית לי מרמת הכנסה מסויימת, אבל תיכף ידבר חבר-הכנסת ארידור על זה מבחינת החוק להגנה על נכסי הציבור. אם נציע מס על קופות גמל, יגידו שיש בכך פגיעה בחוק ההגנה על נכסי הציבור.

כיוון שאי אפשר לקחת מהביטוח הלאומי, מטילים את זה על הפנסיה, וזה הטריק בעניין. זה לא עניין של רושם אלא שבמבנה מערכת מסויימת הכול יוצא מעוות.

מ' בר-און:

מה ההצעה שלך?

י' ז' אמיר:

שיימשך המצב הקיים עד היום.

י' צבן:

הנושא הזה דורש בירור יטודי, לא צריך לעשות בו "חאפ-לאפ". אני מציע לא לאשר את התקנות. אם יעמדו על קבלת החלטה, אני אציע להטיל את זה על הביטוח הלאומי כדי שהביטוח הלאומי יגיד לממשלה שאי אפשר לבצע דבר כזה.

י' ז' אמיר:

חברים, עושים מאתנו צחוק. מביאים לנו תקנות מה-22 לאוקטובר לאישור, ובינתיים מס הכנסה העביר למעסיקים למיניהם הוראה לנכות. גם בכנסת ב-29 באוקטובר מנהל מחלקת המשכורות הוציא מכתב לאלמנות שבו הוא מודיע להן על חובת ניכוי מס מקיצבה, ושהחל מהמשכורת הקרובה יוטל מס הכנסה על הקיצבה.

מ' מנור:

הכוונה לחודש הבא.

י' ז' אמיר:

זה יצא ב-29 באוקטובר. הכוונה שניכוי כבר באוקטובר.

היות ומוציאים הוראות לניכוי בלי האישור שלנו, אני מציע קודם כל לדחות את זה ולא לאשר את התקנות האלה.

מ' מנור:

הוצאו תקנות מכוח תקנות שעת-חירום לחודש ספטמבר.

י' ז' אמיר:

לגבי החוק שהתקבל, שמחתי שלא הייתי בארץ בעת קבלתו אחרת הייתי מתנגד לו גם אם המשמעת הקואליציונית היתה מחייבת להצביע בעדו. הכוונה של החוק הזה היא להרוס את הקרנות ההסתדרותיות שמבוססות על העזרה ההדדית. אין אף קרן אחרת שניתן בה לאנשים שמצטרפים בגיל 55 לקבל 40% מהקיצבה שלהם בהגיעם לגיל 65. החוק הזה שבא להטיל מס עלול להבריח ביודעין את כל הדור הצעיר שמצטרף לקרנות, לקרנות דרך הבנקים. אני עד חי לדבר הזה בים המלח. כאשר העברתי את פנסיית היסוד הצעירים לא רצו את פנסיית היסוד והמשיכו בקרן באמצעות הבנקים. היום יש להם מיליונים שרק הריבית נותנת להם יותר מאשר כל הפנסיה שהיו יכולים לקבל מהקרנות, כי שם אין העקרון של עזרה הדדית.

אם אנחנו מכניסים את הניכוי מהפנסיה באמצעות הקרנות ההסתדרותיות או קרנות אחרות, אנחנו באים להרוס ביודעין את התשתית הזאת שחשובה מבחינת העזרה ההדדית. לכן אני מתנגד לזה.

דבר שני: יש פה עיוות נורא של אי צדק, ומי שמבצע אי צדק בארץ זה בניגוד

לחוק. אין שום הצדקה שמהשכירים שנותנים מהונם להבטיח את שנות הזיקנה שלהם - זה הונם כי כאשר הם בפנסיה מקיפה הם משלמים 11%, 5% מהשכר ו-6% מהפיצויים שלהם; המעביד משלם רק 5% וזה תנאי סוציאלי שבאותו מקום עבודה. לכן אני אומר שאין שום

הצדקה שאותם עובדים שלא חברים בקרנות האלה, בעיקר כל אלה שיש להם ביטוח מנהלים, יהיו משוחררים מכל מס בהגיעם לגיל 65 ויקבלו קיצבה באמצעות הון שיש להם בבנק. משום כך אסור לנו לתת יד לחקיקה שמבוססת על אי צדק בין שני אזרחים שווים. החוק בעצמו מעוות ואסור לחזק אותו על ידי תקנות. מוטב לא לאפשר לחוק הזה להתחיל להתבצע. צריך לבקש תיקון החוק שנתקבל כי הוא מעוות מיסודו ומעדיף חלק אחד מן הציבור על פני חלק שני.

מדאיג אותי שמנכ"ל הביטוח הלאומי מנהל את הביטוח הלאומי לפי השקפת עולמו. כי איפה נשמע שפקיד ממשלתי יקום ויאשים את המעסיקים ואת ההסתדרות שהם שוחקים את שכר המינימום ואינם מגיעים בהסכמים לשכר מינימום יותר גבוה, כאשר ידוע שיש הצעות חוק פרטיות של חברי כנסת לשכר מינימום שייקבע בצורה חקיקתית ממלכתית ויחייב את כל הצדדים? אם מעסיק יחוייב להעלות את שכר המינימום המוסכם, הוא יקבל את זה משכרם ומתנאי עבודתם של שכירים אחרים שעברו את שכר המינימום. לכן התשובה של שכר המינימום צריכה להיות בצורה חקיקתית של הכנסת שתחייב את כל מגזרי המשק. אינני יכול להבין איך אפשר לשמוע ממנכ"ל המוסד לביטוח לאומי התערבות בעניינים שבין המעסיקים להסתדרות.

אינני מבין דבר אחד: לא רק שדורשים להוריד את המס במקור מהקרנות ההסתדרותיות לפנסיה, אלא רוצים שמה שמגיע לאותו עובד שמקבל פנסיה מקרן הסתדרותית, להוסיף על הפנסיה שלו ומשם להוריד את המס המגיע. שומו שמים, איפה נשמע כדבר הזה? נוסף לזה יוצא המנכ"ל בהצהרות קיצוניות שהוא מוכן להלאים את הקרנות ההסתדרותיות ויעשה זאת ביתר יעילות. אז אפשר להלאים את כל המשק. בהזדמנות זו אני קורא לו שיתעסק בענייני הביטוח הלאומי ולא יכניס פוליטיקה לדברים אלה. השקפת עולם זו השקפת עולם, אבל פקידי ממשלה בעבודתם השוטפת חייבים להיות דבקים בחוק ובסדר ולא להכניס קריטריונים של השקפת עולם.

א' ויינשטיין:

מנכ"ל זה מינוי פוליטי.

י' ז' אמיר:

זה מינוי פוליטי אבל לא להשתמש בהשקפת עולם לקריטריונים סוציאליים.

מ' בר-און:

הוא לא עשה מעשה לפי זה, הוא הביע דעה.

פ' גרופר:

אם מחוקקים חוק ולאחריו אין תקנות, אי אפשר להפעילו. אני מבין שאמרו שלגבי ספטמבר היו תקנות שעת-חירום. אם לא נאשר את התקנות, לא יוכלו לגבות באוקטובר. אני מציע שלא נאשר היום.

מ' בר-און:

אם יש פה דחיפות מיוחדת אז תדברו עם היושב-ראש שיביא את זה מחר. כרגע לא נקבל החלטה.

מ' מנור:

לחודש אוקטובר כבר אי אפשר לגבות את זה. אבל אם התקנות יאושרו, אז במשכורת של נובמבר או בגימלה של נובמבר יגבו גם עבור אוקטובר.

היו"ר א' י' שפירא:

אדוני היושב-ראש, מאחר שניהלתי את הישיבה כמה רגעים, אני מודיע לך שהדיון הסתיים אבל לא צריך להביא את זה להצבעה.

היו"ר א' י' שפירא:

בסדר.

צו שעת חירום (היטל מחקר בענפי הדפוס, הנייר, הכריכיות והוצאות לאור) (תיקון),
התשמ"ה-1985

הבהרה בדבר תחולת ההיטל על עתונים וכתבי עת
צו מס קניה על טובין (תיקון מס' 67), התשמ"ה-1985 (מכשירי עיסוי תת-מימיים)
צו מס קניה על טובין (תיקון מס' 68), התשמ"ה-1985 (שעונים)

היו"ר א' י' שפירא:

ועדת המשנה למסים עקיפים קיבלה כמה החלטות ואני רוצה להביא אותן לאישור הוועדה. כל הסעיפים אושרו פה-אחד בוועדת המשנה. אם אין לחברים שאלות, נצביע עליהם פה-אחד.

הוחלט: לאשר ולהניח על שולחן הכנסת

תיקון טעויות בצווי מס קניה על טובין (תיקונים 43, 59, 63, 64), התשמ"ה-1985

הוחלט: לאשר ולהניח על שולחן הכנסת

תקנות מע"מ (תיקון)

הוחלט: לאשר.

הישיבה ננעלה בשעה 11:00